

Nastroje na rynku pracy w listopadzie

Znak jakości przyznany CBOS przez
Organizację Firm Badania Opinii i Rynku na rok 2023

Fundacja Centrum Badania Opinii Społecznej
ul. Świętojerska 5/7, 00-236 Warszawa
e-mail: sekretariat@cbos.pl; info@cbos.pl
<http://www.cbos.pl>
(48 22) 629 35 69

SPIS TREŚCI

Sytuacja w zakładach pracy.....	1
Oceny	1
Przewidywania.....	3
Poczucie zagrożenia bezrobociem.....	6
Sytuacja na lokalnych rynkach pracy.....	8

Co miesiąc badamy opinie Polaków na temat rynku pracy. W przedostatnim miesiącu roku 2023¹ zapytaliśmy osoby pracujące zarobkowo zarówno o ocenę aktualnej sytuacji ich zakładu pracy, jak i o przewidywania dotyczące jego najbliższej przyszłości. Interesowało nas także poczucie zagrożenia utratą pracy. Wszystkich badanych, a więc także tych niepracujących zawodowo, poprosiliśmy o ocenę ogólnej sytuacji na lokalnym rynku pracy.

SYTUACJA W ZAKŁADACH PRACY

Oceny

Podobnie jak w poprzednich miesiącach w listopadzie większość pracujących zarobkowo (58%) dobrze oceniła aktualną sytuację w zakładach pracy, przy czym 48% spośród nich określiło ją jako dobrą, a 10% jako bardzo dobrą. Więcej niż co czwarty badany (28%) uznał, że jest ona ani dobra, ani zła. Co ósmy pracujący (12%) negatywnie postrzegał warunki w swoim miejscu pracy – w tym 10% respondentów z tej grupy uznało je za złe, a 2% za bardzo złe.

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (403) przeprowadzono w ramach procedury mixed-mode na reprezentatywnej imiennej próbie pełnoletnich mieszkańców Polski, wylosowanej z rejestru PESEL.

Każdy respondent wybierał samodzielnie jedną z metod:

- wywiad bezpośredni z udziałem ankietera (metoda CAPI),
- wywiad telefoniczny po skontaktowaniu się z ankieterem CBOS (CATI) – dane kontaktowe respondent otrzymywał w liście zapowiednim od CBOS,
- samodzielne wypełnienie ankiety internetowej (CAWI), do której dostęp był możliwy na podstawie loginu i hasła przekazanego respondentowi w liście zapowiednim od CBOS.

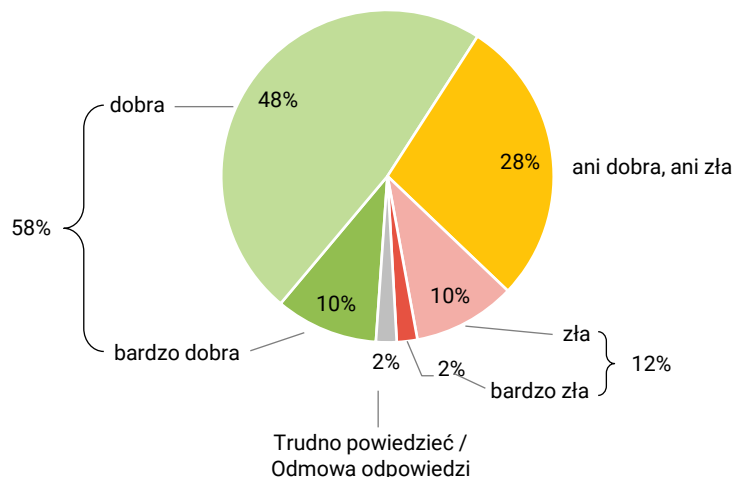
We wszystkich trzech przypadkach ankieta miała taki sam zestaw pytań oraz strukturę. Badanie zrealizowano w dniach od 3 do 16 listopada 2023 roku na próbie liczącej 1072 osoby (w tym: 59,9% metodą CAPI, 24,2% – CATI i 16,0% – CAWI).

CBOS realizuje badania statutowe w ramach opisanej wyżej procedury od maja 2020 roku, w każdym przypadku podając proporcję wywiadów bezpośrednich, telefonicznych i internetowych.

CBOS

RYS. 1. Jak Pan(i) ogólnie ocenia obecną sytuację w Pana(i) zakładzie pracy? Czy jest ona:

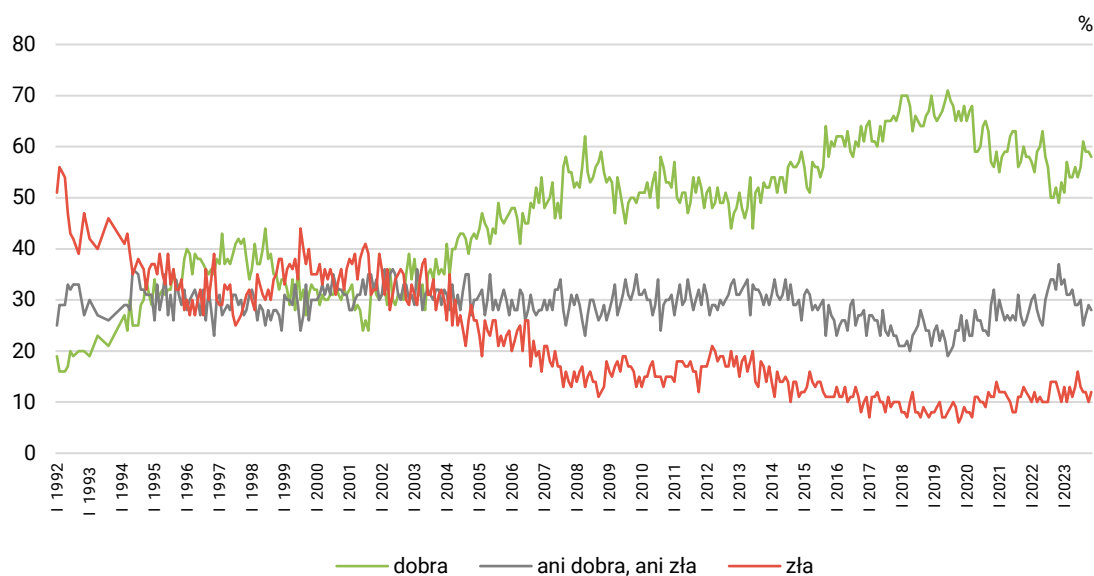
ODPOWIEDZI OSÓB PRACUJĄCYCH ZAROBKOWO ŁĄCZNIE Z ROLNIKAMI I OSOBAMI POMAGAJĄCYMI W PROWADZENIU GOSPODARSTWA ROLNEGO ORAZ PRACUJĄCYMI NA WŁASNY RACHUNEK POZA ROLNICTWEM, W TYM TAKŻE EMERYTÓW I RENCISTÓW PRACUJĄCYCH W NIEPEŁNYM WYMIARZE GODZIN (N=610)

W porównaniu z poprzednim pomiarem oceny aktualnej sytuacji w zakładach pracy w listopadzie pozostawały stabilne – odwrotnie niż w poprzednim miesiącu minimalnie ubyło przekonanych, że jest ona ani dobra, ani zła, a także że jest ona dobra (w obu przypadkach spadek o 1 punkt procentowy), natomiast przybyło uważających ją za złą (wzrost o 2 punkty).

CBOS

RYS. 2. Jak Pan(i) ogólnie ocenia obecną sytuację w Pana(i) zakładzie pracy?*
Czy jest ona:

* Odpowiedzi osób pracujących zarobkowo. Pominięto odpowiedzi „Trudno powiedzieć” i odmowy odpowiedzi

TABELA 1

Jak Pan(i) ogólnie ocenia obecną sytuację w Pana(i) zakładzie pracy? Czy jest ona:	Wskazania respondentów pracujących zarobkowo* według terminów badań													
	2022			2023										
	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI
N*	583	591	568	588	564	553	610	596	597	561	580	605	643	610
	w procentach													
– dobra	52	49	53	51	57	54	54	56	54	56	61	59	59	58
– ani dobra, ani zła	32	37	33	34	31	31	32	29	29	30	25	27	29	28
– zła	14	12	10	13	10	13	11	13	16	13	12	12	10	12
Trudno powiedzieć / Odmowa odpowiedzi	2	2	4	2	3	2	3	2	1	1	3	2	2	2

* Dotyczy osób pracujących zarobkowo, także rolników oraz emerytów i rencistów pracujących w niepełnym wymiarze godzin

Biorąc pod uwagę opinie badanych pracujących w różnych sektorach, największy odsetek pozytywnie oceniających sytuację w swojej firmie znajdziemy wśród zatrudnionych w spółkach właścicieli prywatnych i państwa (66%). Nieco mniej zadowolonych notujemy wśród pracowników sektora prywatnego poza rolnictwem (60%) oraz pracujących w instytucjach państwowych lub publicznych (59%). Blisko co czwarty badany pracujący w sektorze prywatnych gospodarstw rolnych (23%) negatywnie ocenił obecną sytuację w swoim miejscu pracy.

Warto zwrócić uwagę na korelację między postrzeganiem obecnej sytuacji w zakładach pracy a oceną własnych warunków materialnych. Im lepiej respondenci oceniali własne warunki materialne, tym lepiej postrzegali sytuację w swoich zakładach pracy, i odwrotnie – im gorszy ogląd własnych warunków materialnych, tym mniejsze zadowolenie z sytuacji w miejscu pracy – zob. tabelę aneksową 1.

Przewidywania

W listopadzie bardziej optymistycznie wyglądały prognozy dotyczące zmian w sytuacji własnego zakładu pracy w ciągu najbliższego roku. Co czwarty pracujący uznał, że ulegnie ona poprawie (25%, w stosunku do października wzrost o 6 punktów procentowych). Choć mniej osób niż poprzednio to jednak nadal większość zatrudnionych przewidywała, że najprawdopodobniej sytuacja ich zakładu pracy znacząco się nie zmieni (54%, spadek o 6 punktów). Odsetek obawiających się pogorszenia sytuacji w porównaniu z październikiem zmienił się nieznacznie (11%, spadek o 1 punkt).

RYS. 3. Czy, Pana(i) zdaniem, w ciągu najbliższego roku sytuacja w Pana(i) zakładzie pracy:

ODPOWIEDZI OSÓB PRACUJĄCYCH ZAROBKOWO ŁĄCZNIE Z ROLNIKAMI I OSOBAMI POMAGAJĄCYMI W PROWADZENIU GOSPODARSTWA ROLNEGO ORAZ PRACUJĄCYMI NA WŁASNY RACHUNEK POZA ROLNICTWEM, W TYM TAKŻE EMERYTÓW I RENCISTÓW PRACUJĄCYCH W NIEPEŁNYM WYMIARZE GODZIN (N=610)

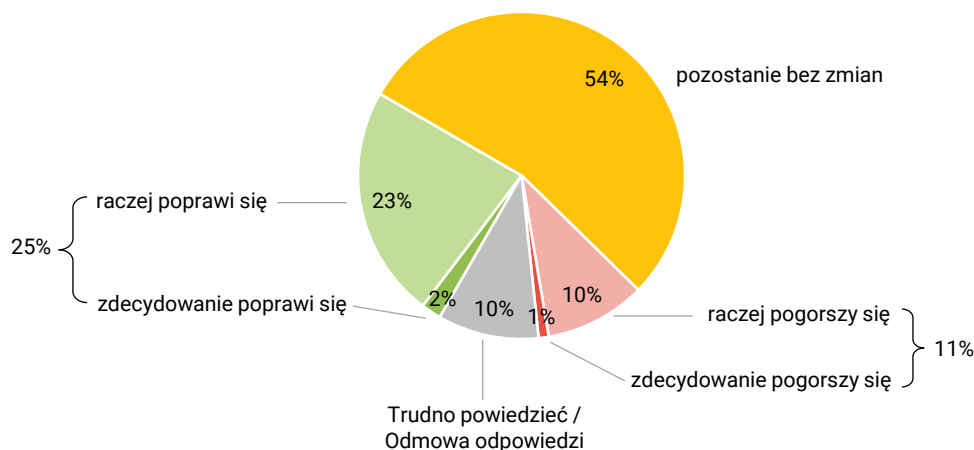
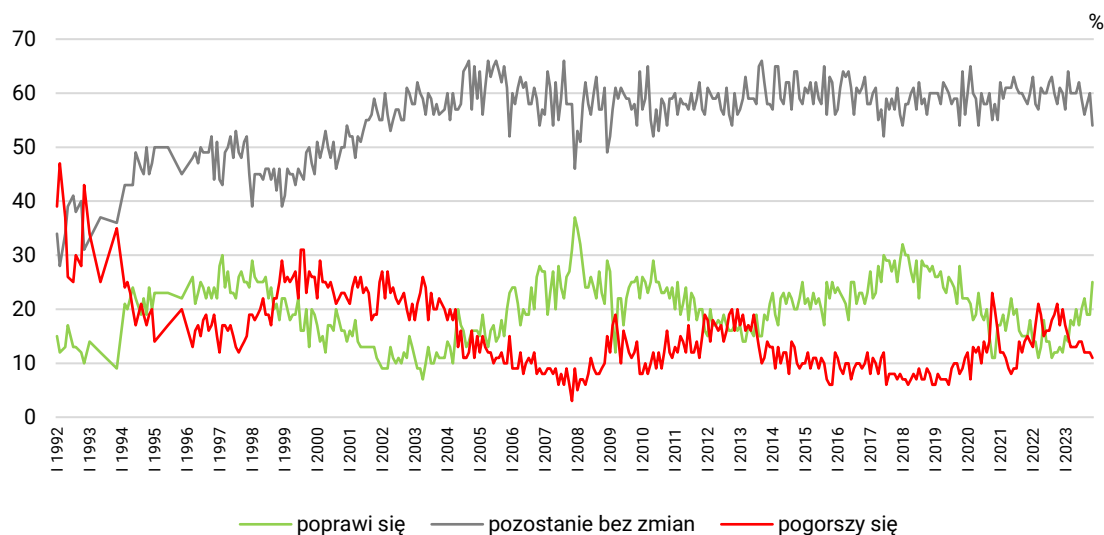

TABELA 2

Czy, Pana(i) zdaniem, w ciągu najbliższego roku sytuacja w Pana(i) zakładzie pracy:	Wskazania respondentów pracujących zarobkowo* według terminów badań													
	2022			2023										
	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI
N*	583	591	568	588	564	553	610	596	597	561	580	605	643	610
	w procentach													
– poprawi się	12	13	12	15	14	18	17	20	17	20	22	19	19	25
– pozostanie bez zmian	58	61	60	57	64	60	60	60	62	59	56	58	60	54
– pogorszy się	21	17	20	17	15	13	13	13	14	14	12	12	12	11
Trudno powiedzieć/ Odmowa odpowiedzi	9	9	8	11	7	9	9	7	7	7	11	11	9	10

* Dotyczy osób pracujących zarobkowo, także rolników oraz emerytów i rencistów pracujących w niepełnym wymiarze godzin

RYS. 4. Czy, Pana(i) zdaniem, w ciągu najbliższego roku sytuacja w Pana(i) zakładzie pracy*:

* Odpowiedzi respondentów pracujących zarobkowo. Pominęto odpowiedzi „Trudno powiedzieć” i odmowy odpowiedzi

Podobnie jak w poprzednich miesiącach listopadowe prognozy dotyczące sytuacji w zakładach pracy respondentów w ciągu najbliższego roku są skorelowane z oceną obecnych warunków pracy. Ankietowani określający aktualną sytuację w swoim zakładzie pracy jako dobrą najczęściej uważali, że w ciągu następnych dwunastu miesięcy nie ulegnie ona zmianie (56%) albo wręcz się poprawi (31%). Badani negatywnie oceniający bieżące warunki pracy najczęściej twierdzili, że w najbliższym czasie sytuacja ich zakładu pracy pozostanie bez zmian (36%) albo się pogorszy (32%). Także wśród tych, którzy uważali, że aktualna kondycja ich zakładu pracy jest ani dobra, ani zła, najliczniejszą grupę stanowili prognozujący brak zmian w ciągu najbliższego roku (59%).

TABELA 3

Czy, Pana(i) zdaniem, w ciągu najbliższego roku sytuacja w Pana(i) zakładzie pracy *:	Jak Pan(i) ogólnie ocenia obecną sytuację w Pana(i) zakładzie pracy?		
	Czy jest ona:		
	dobra	ani dobra, ani zła	zła
	procentowanie w kolumnach		
– poprawi się	31	19	16
– pozostanie bez zmian	56	59	36
– pogorszy się	7	11	32
Trudno powiedzieć/Odmowa odpowiedzi	6	11	16

* Odpowiedzi osób pracujących zarobkowo, także rolników oraz emerytów i rencistów pracujących w niepełnym wymiarze godzin (N=610)

POCZUCIE ZAGROŻENIA BEZROBOCIEM

Poczucie zagrożenia utratą pracy (zwolnienia, bankructwa, likwidacji zakładu pracy, gospodarstwa itp.) w listopadzie pozostawało na takim samym poziomie co miesiąc wcześniej. Zdecydowana większość pracujących zarobkowo nie bała się o swoje miejsce pracy i nie brała pod uwagę możliwości jego utraty (78%, w porównaniu z październikiem bez zmian), zaś co piąty ankietowany liczył się z taką możliwością (20%, wzrost o 1 punkt).

CBOS

RYS. 5. Czy liczy się Pan(i) z możliwością utraty obecnej pracy (zwolnienia, bankructwa, upadku, likwidacji zakładu, gospodarstwa itp.)?

ODPOWIEDZI OSÓB PRACUJĄCYCH ZAROBKOWO ŁĄCZNIE Z ROLNIKAMI I OSOBAMI POMAGAJĄCYMI W PROWADZENIU GOSPODARSTWA ROLNEGO ORAZ PRACUJĄCYMI NA WŁASNY RACHUNEK POZA ROLNICTWEM, W TYM TAKŻE EMERYTÓW I RENCISTÓW PRACUJĄCYCH W NIEPEŁNYM WYMIARZE GODZIN (N=610)

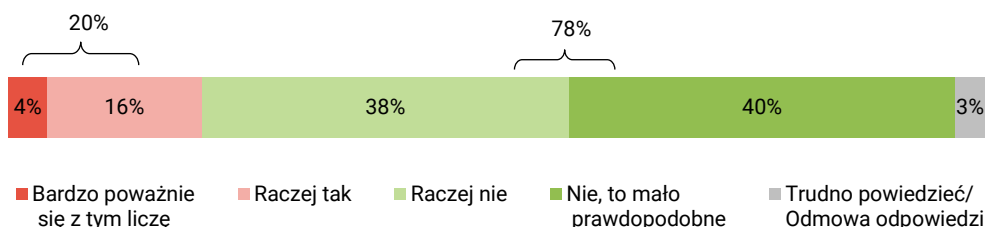
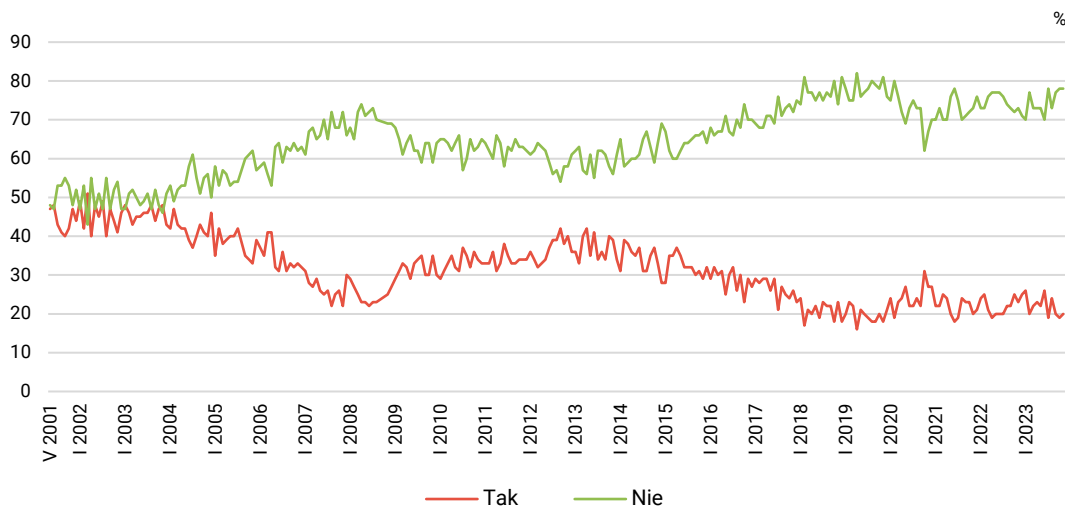

TABELA 4

Czy liczy się Pan(i) z możliwością utraty obecnej pracy (zwolnienia, bankructwa, upadku, likwidacji zakładu, gospodarstwa itp.)?	Wskazania osób pracujących zarobkowo* według terminów badań													
	2022			2023										
	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI
	N=583	N=591	N=568	N=588	N=564	N=553	N=610	N=596	N=597	N=561	N=580	N=605	N=643	N=610
	w procentach													
Bardzo poważnie się z tym liczę	5	6	6	7	5	6	6	6	7	6	6	3	4	4
Raczej tak	20	17	19	19	15	16	17	16	19	13	18	17	15	16
Raczej nie	39	41	37	38	44	41	39	38	40	40	39	39	44	38
Nie, to mało prawdopodobne	33	32	34	32	33	32	34	35	30	38	34	38	34	40
Trudno powiedzieć/Odmowa odpowiedzi	3	4	4	4	3	4	4	5	4	3	3	3	4	3

* Dotyczy osób pracujących zarobkowo, także rolników oraz emerytów i rencistów pracujących w niepełnym wymiarze godzin

RYS. 6. Czy liczy się Pan(i) z możliwością utraty obecnej pracy (zwolnienia, bankructwa, upadku, likwidacji zakładu, gospodarstwa itp.)?*

Zsumowano odsetki odpowiedzi: „Bardzo poważnie się z tym liczę” i „Raczej tak” (Tak) oraz „Nie, to mało prawdopodobne” i „Raczej nie” (Nie). Pominięto odpowiedzi „Trudno powiedzieć” i odmowy odpowiedzi

* Odpowiedzi osób pracujących zarobkowo. Pominięto odpowiedzi „Trudno powiedzieć” i odmowy odpowiedzi

Warto zwrócić uwagę na fakt, że zmniejszyła się zależność między poczuciem bezpieczeństwa zatrudnienia a oceną obecnej sytuacji w zakładzie pracy. Choć nadal najwięcej badanych liczących się z utratą obecnej pracy znajdujemy wśród określających bieżącą sytuację w swoim miejscu pracy jako złą (38%), a mniej jest ich wśród respondentów oceniających ją jako ani dobrą, ani złą (25%), a zwłaszcza dobrą (14%), to w porównaniu z poprzednim badaniem siła tej zależności spadła².

TABELA 5

Czy liczy się Pan(i) z możliwością utraty obecnej pracy (zwolnienia, bankructwa, upadku, likwidacji zakładu, gospodarstwa itp.)?*	Jak Pan(i) ogólnie ocenia obecny sytuację w Pana(i) zakładzie pracy? Czy jest ona:			
	dobra	ani dobra, ani zła	zła	Trudno powiedzieć/ Odmowa odpowiedzi
	procentowanie w kolumnach			
Tak	14	25	38	10
Nie	85	72	60	62
Trudno powiedzieć/ Odmowa odpowiedzi	2	3	2	28

* Odpowiedzi osób pracujących zarobkowo, także rolników oraz emerytów i rencistów pracujących w niepełnym wymiarze godzin (N=610)

² Zob. komunikat CBOS „Nastroje na rynku pracy w październiku”, październik 2023 (oprac. E. Umańska).

W listopadzie poczucie zagrożenia bezrobociem – poza jednym wyjątkiem – nie różniło się zasadniczo w zależności od typu firmy i sektora, w którym działa. Największym poczuciem bezpieczeństwa zatrudnienia wyróżniali się pracownicy prywatnych gospodarstw rolnych (83%) – z czego 23% raczej nie brało pod uwagę utraty obecnej pracy, 60% uważało, że to w ogóle mało prawdopodobne, a zagrożonych bezrobociem czuło się tylko 14%. Natomiast nieco większe i porównywalne zagrożenie utratą pracy odczuwali pracownicy spółek właścicieli prywatnych i państwa oraz osoby pracujące w sektorze prywatnym poza rolnictwem (po 20% wskazań), a także pracujący w instytucjach państwowych lub publicznych (18%).

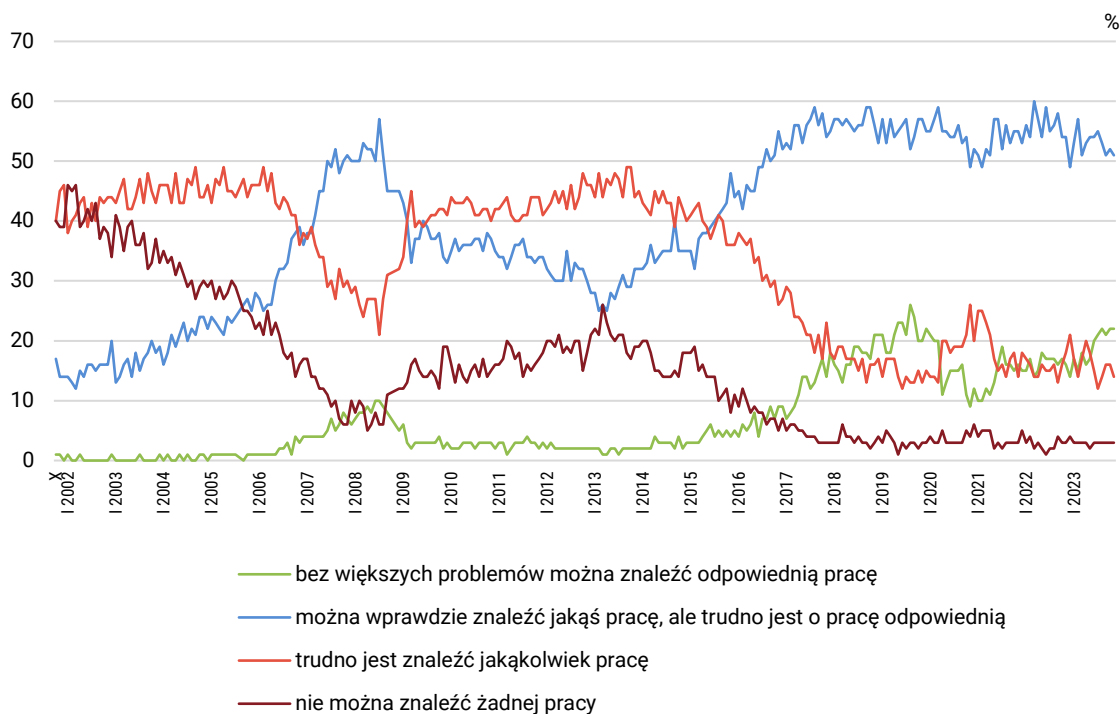
SYTUACJA NA LOKALNYCH RYNKACH PRACY

Już od kilku miesięcy ocena sytuacji na lokalnym rynku pracy zmienia się nieznacznie. W porównaniu z październikiem w listopadzie minimalnie zmniejszyła się liczba badanych uważających, że w ich okolicy można znaleźć pracę (73%, spadek o 1 punkt). Przy czym ponad jedna piąta uznała, że można to zrobić bez większego trudu (22% bez zmian), a przeszło dwa razy większy odsetek, że nie jest to takie łatwe, bo wprawdzie można znaleźć pracę, ale trudno znaleźć taką, która byłaby odpowiednia (51%, spadek o 1 punkt). Jednocześnie minimalnie obniżył się odsetek badanych uważających, że w ich miejscu zamieszkania lub okolicy trudno jest znaleźć jakąkolwiek pracę (14%, spadek o 2 punkty), a udział twierdzących, że nie można jej znaleźć wcale pozostał taki sam (3%).

TABELA 6

Jak określił(a)by Pan(i) sytuację na rynku pracy w Pana(i) miejscowości lub okolicy? Czy, Pana(i) zdaniem, obecnie:	Wskazania respondentów według terminów badań													
	2022			2023										
	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI
	w procentach													
– bez większych problemów można znaleźć odpowiednią pracę	17	16	14	17	15	18	16	17	20	21	22	21	22	22
– można wprawdzie znaleźć jakąś pracę, ale trudno jest o pracę odpowiednią	54	54	49	53	57	51	53	54	54	55	53	51	52	51
– trudno jest znaleźć jakąkolwiek pracę	16	18	21	17	14	17	20	18	15	12	14	16	16	14
– nie można znaleźć żadnej pracy	3	3	4	3	3	3	3	2	3	3	3	3	3	3
Trudno powiedzieć/ Odmowa odpowiedzi	10	9	11	9	11	11	8	9	9	9	9	9	8	10

RYS. 7. Jak określił(a)by Pan(i) sytuację na rynku pracy w Pana(i) miejscowości lub okolicy? Czy, Pana(i) zdaniem, obecnie*:

* Pominięto odpowiedzi „Trudno powiedzieć” i odmowy odpowiedzi

Największą zmianą w nastrojach na rynku pracy odnotowaną w listopadzie był wzrost optymizmu, jeśli idzie o przyszłość – wyraźnie większy odsetek badanych niż w październiku przewidywał, że w ciągu najbliższego roku sytuacja w ich zakładzie pracy się polepszy. Poza tym zarówno oceny aktualnej sytuacji w zakładzie pracy, jak poczucie bezpieczeństwa zatrudnienia zmieniły się nieznacznie. Także opinie o sytuacji na lokalnym rynku pracy pozostały praktycznie niezmiennione.

Opracował

Krzysztof Pankowski